

Република Србија
ОСНОВНО ЈАВНО ТУЖИЛАШТВО

А.бр.732/22
29.12.2022.год.
ВАЉЕВО
МН/АС

ПЛАН УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА
ОД ПОВРЕДЕ ПРИНЦИПА РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ
У ОСНОВНОМ ЈАВНОМ ТУЖИЛАШТВУ У ВАЉЕВУ

I УВОД

Организација и надлежност јавног тужилаштва уређена је Законом о јавим тужилаштвима („Службени гласник РС“, бр. 116 од 22. децембра 2008, 104 од 16. децембра 2009, 101 од 29. децембра 2010, 78 од 19. октобра 2011 - др. закон, 101 од 30. децембра 2011, 38 од 25. априла 2012 - УС, 121 од 24. децембра 2012, 101 од 20. новембра 2013, 111 од 15. октобра 2014 - УС, 117 од 29. октобра 2014, 106 од 21. децембра 2015, 63 од 15. јула 2016 - УС) док је Законом о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава („Службени гласник РС“ бр.112/2008 и 101/13) одређено седиште Основног јавног тужилаштва у Ваљеву као и подручје на којем врши надлежност.

Одлуком Државног већа тужилаца одређено је да Основно јавно тужилаштво у Ваљеву има Основног јавног тужиоца и 11 Заменика основног јавног тужиоца док Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Основном јавном тужилаштву у Ваљеву А.бр.582/22 од 07.11.2022. године систематизовано 12 радних места са 20 запослених.

Полазећи од врсте, обима и сложености послова у тужилаштву и потребе законитог, ажурног и ефикасног рада у тужилаштву се образују следеће организационе јединице:

- Управа у јавном тужилаштву,
- Писарница,
- Техничка служба
- Самостални извршиоци.

Основно јавно тужилаштво у Ваљеву је посвећено грађењу окружења у коме се негује међусобно уважавање без обзира на пол, род, године старости или неко друго лично својство.

Термини који се користе у овом Плану, а који имају родно значење, изражени у граматичком мушком роду, подразумевају природни женски и мушки пол лица на које се односе.

II ЗНАЧЕЊЕ ПОЈЕДИНИХ ИЗРАЗА

Поједини термини употребљени у овом Плану и актима донетим на основу овог Плана, имају следеће значење:

- 1) род означава друштвено одређене улоге, могућности, понашања, активности и атрибуте, које одређено друштво сматра прикладним за жене и мушкарце укључујући и међусобне односе мушкараца и жена и улоге у тим односима које су друштвено одређене у зависности од пола;
- 2) осетљиве друштвене групе су жене са села, жртве насиља, као и групе лица које се због друштвеног порекла, националне припадности, имовног стања, пола, родног идентитета, сексуалне оријентације, старости, психичког и/или физичког инвалидитета, живота у неразвијеном подручју или из другог разлога или својства налазе у неједнаком положају;
- 3) пол представља биолошку карактеристику на основу које се људи одређују као жене или мушкарци;
- 4) једнаке могућности подразумевају једнако остваривање права и слобода жена и мушкараца, њихов равноправни третман и равноправно учешће у политичкој, економској, културној и другим областима друштвеног живота и у свим фазама планирања, припреме, доношења и спровођења одлука и равноправно коришћење њихових резултата, без постојања родних ограничења и родне дискриминације;
- 5) дискриминација лица по основу два или више личних својстава без обзира на то да ли се утицај појединих личних својстава може разграничити (вишеструка дискриминација) или се не може разграничити (интерсексијска дискриминација);
- 6) родна перспектива односи се на узимање у обзир родних разлика, разлика по полу и различитих интереса, потреба и приоритета жена и мушкараца и њихово укључивање у све фазе планирања, припреме, доношење и спровођење јавних политика, прописа, мера и активности;
- 7) родна анализа представља процењивање утицаја последица сваке планиране активности, укључујући законодавство, мере и активности, јавне политике и програме, по жене и мушкарце и родну равноправност у свим областима и на свим нивоима;
- 8) уродњавање представља средство за остваривање и унапређивање родне равноправности кроз укључивање родне перспективе у све јавне политике, планове и праксе;
- 9) уравнотежена заступљеност полова постоји када је заступљеност једног од полова између 40–50% у односу на други пол, а осетно неуравнотежена заступљеност полова постоји када је заступљеност једног пола нижа од 40% у односу на други пол, осим ако из посебног закона не произлази другачије;
- 10) родно засновано насиље је сваки облик физичког, сексуалног, психичког, економског и социјалног насиља које се врши према лицу или групама лица због припадности одређеном полу или роду, као и претње таквим делима, без обзира на то да ли се дешавају у јавном или приватном животу, као и сваки облик насиља који у већој мери погађа лица која припадају одређеном полу;
- 11) насиље према женама означава кршење људских права и облик дискриминације према женама и сва дела родно заснованог насиља која доводе или могу да доведу

до: физичке, сексуалне, психичке, односно, финансијске повреде или патње за жене, обухватајући и претње таквим делима, принуду или произвољно лишавање слободе, било у јавности било у приватном животу;

12) насиље у породици означава свако дело физичког, сексуалног, психичког, односно економског насиља до којег долази у оквиру породице или домаћинства, односно изметага да ли извршилац дели или је делио исто боравиште са жртвом;

13) узнемиравање јесте свако нежељено понашање које има за циљ или последицу повреду достојанства лица или групе лица на основу пола, односно рода, а нарочито ако се тиме ствара страх или непријатељско, застрашујуће, понижавајуће и увредљиво окружење;

14) подстицање на дискриминацију на основу пола, односно рода је давање упутстава о начину предузимања дискриминаторних поступака и навођења на дискриминацију на основу пола, односно рода, на други сличан начин;

15) сексуално, односно полно узнемиравање јесте сваки нежељени вербални, невербални или физички акт сексуалне природе који има за циљ или последицу повреду личног достојанства, а нарочито ако се тиме ствара страх, непријатељско, застрашујуће, понижавајуће или увредљиво окружење;

16) сексуално, односно полно уцењивање је свако понашање лица које, у намери чињења или нечињења дела сексуалне природе, уцени другог да ће у случају одбијања пружања траженог против њега или њему блиског лица изнети нешто што може шкодити њеној или његовој части или угледу;

17) родно осетљив језик јесте језик којим се промовише равноправност жена и мушкараца и средство којим се утиче на свест оних који се тим језиком служе у правцу остваривања равноправности, укључујући промене мишљења, ставова и понашања у оквиру језика којим се служе у личном и професионалном животу;

18) неплаћени кућни рад представља послове за чије обављање се не остварује новчана накнада, а подразумевају вођење домаћинства, старање и бригу о деци, о старијим и болесним члановима породице, послове на пољопривредном имању, као и друге сличне послове

19) родни стереотипи јесу традицијом формиране и укоренење идеје према којима су женама и мушкарцима произвољно додељене карактеристике и улоге које одређују и ограничавају њихове могућности и положај у друштву;

III РОДНА РАВНОПРАВНОСТ

Родна равноправност подразумева једнака права, одговорности и могућности, равномерно учешће и уравнотежену заступљеност жена и мушкараца у свим областима друштвеног живота, једнаке могућности за остваривање права и слобода, коришћење личних знања и способности за лични развој и развој друштва, једнаке могућности и права у приступу робама и услугама, као и остваривање једнаке користи од резултата рада, уз уважавање биолошких, друштвених и културолошких формираних разлика између мушкараца и жена и различитих интереса, потреба и приоритета жена и мушкараца приликом доношења јавних и других политика и одлучивања о правима, обавезама и на закону заснованим одредбама као и уставним одредбама.

IV ДИСКРИМИНАЦИЈА НА ОСНОВУ ПОЛА, ПОЛНИХ КАРАКТЕРИСТИКА, ОДНОСНО РОДА

Дискриминација на основу пола, полних карактеристика, односно рода, јесте свако неоправдано разликовање, неједнако поступање, односно пропуштање, на отворен или прикривен начин, у односу на лица или групе лица, као и чланове њихових породица или њима блиска лица, засновано на полу, полним карактеристикама, односно роду у политичкој, образовној, медијској и економској области; области запошљавања, занимања и рада, samozapošljavanja, заштите потрошача (робе и услуга); здравственом осигурању и заштити; социјалном осигурању и заштити, у браку и породичним односима; области безбедности; екологији; области културе; спорту и рекреацији; као и у области јавног оглашавања и другим областима друштвеног живота.

Непосредна дискриминација на основу пола, полних карактеристика, односно рода, постоји ако се лице или група лица, због њиховог пола, полних карактеристика, односно рода, у истој или сличној ситуацији, било којим актом, радњом или пропуштањем, стављају или су стављени у неповољнији положај, или би могли бити стављени у неповољнији положај.

Посредна комуникација на основу пола, полних карактеристика, односно рода, постоји ако, на изглед неутрална одредба, критеријум или пракса, лице или групу лица, ставља или би могла ставити, због њиховог пола, полних карактеристика, односно рода, у неповољан положај у поређењу са другим лицима у истој или сличној ситуацији, осим ако је то објективно оправдано законитим циљем, а средства за постизање тог циља су примерена и нужна.

Дискриминација на основу пола, полних карактеристика, односно рода постоји ако се према лицу или групи лица неоправдано поступа неповољније него што се поступа или би се поступало према другима, искључиво или углавном због тога што су тражили, односно намеравају да траже заштиту од дискриминације на основу пола, односно рода, или због тога што су понудили или намеравају да понуде доказе о дискриминаторском поступању.

Дискриминацијом на основу пола, полних карактеристика, односно рода, сматра се и узнемиравање, понижавајуће поступање, претње и условљавање, сексуално узнемиравање и сексуално уцењивање, родно заснован говор мржње, насиље засновано на полу, полним карактеристикама, односно роду или промени пола, насиље према женама, неједнако поступање на основу трудноће, породилског одсуства, одсуства ради неге детета, одсуства ради посебне неге детета у својству очинства и материнства (родитељства), усвојења, хранитељства, старатељства и подстицање на дискриминацију као и сваки неповољнији третман који лице има због одбијања или трпљења таквог понашања.

Дискриминација лица по основу два или више личних својстава без обзира на то да ли се утицај појединих личних својстава може разграничити је вишеструка дискриминација или се не може разграничити (интерсексијска дискриминација)

Не сматрају се дискриминацијом на основу пола, полних карактеристика, односно рода, мере за заштиту материнства и очинства (родитељства) усвојења, хранитељства, старатељства, као и заштитита на раду запослених различитог пола, у складу са прописима којима се уређују радни односи и безбедност и здравље на раду, посебне мере уведене ради постизања пуне родне равноправности, заштите и напретка лица, односно групе лица која се налазе у неједнаком положају на основу

свог пола, полних карактеристика, односно рода.

Не сматрају се дискриминацијом на основу пола, полних карактеристика, односно рода, посебне мере донете ради отклањања и спречавања неједнаког положаја жена и мушкараца и оставривања једнаких могућности за жене и мушкарце

Судска заштита лица или групе лица која су изложена дискриминацији на основу пола, полних карактеристика, однос рода остварује се у складу са законом којим се уређује забрана дискриминације.

V ЦИЉЕВИ ОДРЕЂИВАЊА И СПРОВОЂЕЊА ПОСЕБНИХ МЕРА

1. Општи циљ

Циљ доношења Плана јесте остваривање и унапређење родне равноправности у свим сферама рада Основног јавног тужилаштва у Ваљеву.

Планом се одређују и спроводе посебне мере за остваривање и унапређивање родне равноправности у складу са начелом једнаких могућности којима се обезбеђује равноправно учешће и заступљеност жена и мушкараца, посебно припадника осетљивих друштвених група у области рада, запошљавања, образовања у Основном јавном тужилаштву у Ваљеву и једнаке могућности за оставривање права и слобода.

2. Посебни циљеви

1) Успостављање културе родне равноправности

Успостављање инклузивне средине у којој постоји међусобно уважавање и поштовање без обзира на пол, род, године старости или неко друго лично својство.

Подизање свести свих запослених о значају родне равноправности и нужности успостављања, неговања и унапређења родне равноправности.

2) Увођење родне перспективе у рад и документа овог тужилаштва

Увођење родне перспективе у све фазе радног процеса, донетих аката, мера и активности у тужилаштву.

Уравнотежена заступљеност полова у комисијама тужилаштва.

Једнак приступ запослених жена и мушкараца позицијама одлучивања.

Коришћење родно осетљивог језика, односно језика који је у складу са граматичким родом у документима, називима радних места, звања и занимања, у општим и појединачним актима тужилаштва.

3) Увођење родне перспективе у стручно усваршавање и образовање

Подстицање уравнотежене заступљености полова при похађања програма стручног усваршавања као и потребе додатног образовања запослених.

Превазилажење родних стереотипа и предрасуда, неговање узајамног поштовања, ненасилног разрешења сукоба у међуљудским односима, спречавања, сузбијања родно заснованог насиља и поштовања права на лични интегритет.

4) Родно одговорно буџетирање

Примена уродњавања и родно одговорног буџетирања у поступку планирања и спровођења активности и радних процеса у тужилаштву.

VI ОПИС И АНАЛИЗА СТАЊА

Кратка оцена стања у вези са положајем жена и мушкараца у тужилаштву

1) Родна статистика

А) Структура запослених у Основном јавном тужилаштву у Ваљеву са стањем на дан 01.12.2022.г.

У Основном јавном тужилаштву у Ваљеву има укупно 36 запослених и радноангажованих лица, од тога 22 жена (61%) и 14 мушкараца (39%)

Старосна структура :

-Од 21 до 30 година живота : укупно 6 – 4 жене – 2 мушкараца

-Од 31 до 40 година живота : укупно 4 – 2 жена – 2 мушкараца

-Од 41 до 50 година живота : укупно 14 – 10 жена – 4 мушкараца

-Од 51 до 60 година живота : укупно 11 – 5 жена – 6 мушкараца

-Од 61 до 70 година живота : укупно 1 – 1 жена – 0 мушкараца

Б) Структура запослених

Укупан број изабраних лица (јавни тужилац и заменици јавног тужиоца) је 12 од којих је 5 жена (41,66%) и 7 мушкараца (58,33%)

Укупан број лица на извршилачким радним местима (државни службеници) је 20 од чега је 14 жена (70%) и 6 мушкараца (30%)

Укупан број намештеника је 4 од којих је 3 жене (75%) и 1 мушкарац (25%)

Структура запослених и радно ангажованих лица разврстаних по полу и стручној спреми:

	УКУПНО	ЖЕНЕ	МУШКАРЦИ
IV	15 (100 %)	12(80%)	3 (20 %)
VI	1 (100 %)	0 (0 %)	1 (100 %)
VII	20 (100 %)	10 (50 %)	10 (50 %)

2) Анализа стања

На основу предњих података може се закључити да је родни јаз међу запосленима постоји у највећем делу код државних службеника и намештеника и то у корист жена, а што се тиче изабраних лица родни јаз не постоји односно код изабраних лица постоји уравнотежена заступљеност полова.

На основу анализе података о укупним месечним примањима изабраних лица и осталих запослених, на нивоу просека за 2021.г., може се закључити да не постоји родни јаз и сви у складу са Законом и Посебним колективним уговором за државне органе, остварују право на једнаку зараду за исти рад или рад исте вредности

VII ПОСЕБНЕ МЕРЕ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ И УНАПРЕЂИВАЊЕ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ

1. Посебне мере

У циљу остваривања и унапређивања родне равноправности у свим сферама послова овог тужилаштва, уз истовремено поштовање свих специфичности обављања правосудне делатности, специфичности избора лица за јавног тужиоца и заменике јавног тужиоца и спровођење конкурса за запошљавање осталих на извршилачким радним местима, одређују се посебне мере за остваривање и унапређивање родне равноправности.

-Коришћење родно осетљивог језика, односно језика који је у складу са граматичким родом у интерним актима и Правилницима тужилаштва, у међусобној писаној и усменој комуникацији запослених као и екстерној комуникацији, између тужилаштва и других државних органа, правних лица, предузетника и физичких лица. Време за увођење мере је након усвајања Плана управљања ризицима и мера имплементације родно осетљивог језика је трајна, односно нема временско ограничење. Мера имплементације родно осетљивог језика ће се вршити у складу са Приручником за употребу родно осетљивог језика који је објављен на интернет старници Координационог тела за родну равноправност Владе Републике Србије.

-Континуирано стручно усавршавање и додатне обуке запослених за спровођење и унапређивање политике једнаких могућности, за подстицање родне равноправности, препознавање, елиминисање и заштиту од дискриминације како на основу пола, односно рода, сексуалне оријентације, полних карактеристика, инвалидитета, расе, националне припадности или етничког порекла, тако и на основу других личних својстава, повећање осетљивости на садржаје делатности у тужилаштву, људских права, дискриминације на основу пола, односно рода, положаја и заштите особа са инвалидитетом, родно заснованог насиља и насиља према женама. Време увођења мере је континуирано и наведена мера је трајна, спроводиће се од дана усвајања Плана.

-Обезбеђивање уравнотежене заступљености полова у комисијама тужилаштва и другим евентуалним телима у тужилаштву. Мера је трајна спроводиће се од дана усвајања Плана.

-Искључивање из садржаја аката, наредби, дописа, Правилника у тужилаштву родно стереотипних, сексистичких садржаја, а укључивање садржаја везаних за родну равноправност у циљу превазилажења родних стереотипа и предрасуда, неговања узајамног поштовања, ненасилног разрешења сукоба у међуљудским односима, спречавања, сузбијања родно заснованог насиља и поштовања права на лични интегритет. Мера је трајна спроводиће се од дана усвајања Плана.

-Предузимање посебних мера ради стављања једнаких могућности за напредовање, стручно усавршавање и оснаживање запослених за равноправно учешће у свим сферама обављања послова у тужилаштву. Мера је трајна спроводиће се од дана усвајања Плана.

-Успостављање континуиране сарадње са државним органима и организацијама цивилног друштва у виду размене информација и знања са циљем унапређења родне равноправности и тиме ће се омогућити једноставнија имплементација обавеза проистеклих из законских и подзаконских аката. Време за увођење ове мере је први и други квартал 2023.г. и ова мера ће се спроводити континуирано.

-Увођење начела родне равноправности у све процесе финансијског планирања кроз родну анализу буџета и реструктурирање прихода и расхода, планирање средстава за остваривање предвиђених мера, едукација из области родно одговорног буџетирања. Мера је трајна спроводиће се од дана усвајања Плана.

2. Начин спровођења посебних мера

За успешно остваривање и унапређивање родне равноправности неопходна је подршка свих запослених у овом тужилаштву.

У Основном јавном тужилаштву у Ваљеву је именовано лице задужено за координацију у вези са доношењем, спровођењем и извештавањем о спровођењу плана управљања ризицима.

3. Начин контроле посебних мера

Контролу примене посебних мера врши Основни јавни тужилац у Ваљеву.

VIII ПРИКУПЉАЊЕ ПОДАТАКА И МОНИТОРИНГ

1. Евидентирање података о остваривању родне равноправности

Информације и статистички подаци који се прикупљају и евидентирају у Основном јавном тужилаштву у Ваљеву у свим областима у којима се спроводе мере морају бити осим збирно, разврстани и исказани по полу и старосној доби.

Ради праћења и остваривања родне равноправности и извештавања о томе, Основно јавно тужилаштво у Ваљеву је дужано да евидентира податке разврстане по полу.

Запослени одређени од старне Основног јавног тужиоца евидентирају податке о:

- 1)укупном броју запослених и радно ангажованих лица,
- 2)броју и проценту запослених и радно ангажованих жена, броју и проценту запослених и радно ангажованих мушкараца у односу на укупан број и проценат запослених, разврстаних по полу и старосној доби запослених и радно ангажованих лица,
- 3)квалификацијама које поседују запослена и радно ангажована лица, разврстана по полу,
- 4) платама, и другим накнадама запослених и радно ангажованих лица, исказаних у просечном номиналном износу и разврстаних по полу,
- 5) броју и проценту запослених и радно ангажованих лица, разврстаних по полу и

старсној доби, која су у претходне две године више запошљавања и броју и проценту запослених и радно ангажованих лица по полу и старсној доби која су добијала отказ, односно која су отпуштена као и разлоге за то,

6) разлозима због којих су на поједина радна места запошљавани, односно распоређивани у већем броју припадници одређеног пола,

7) броју и проценту кандидата пријављених на конкурсе за заснивање радног односа код послодавца или ради другог вида радног ангажовања, разврстаних по полу и по квалификацијама

8) броју примљених пријава запослених и радно ангажованих лица, разврстаних по полу и старсној доби, о њиховој изложености узнемиравању, сексуалном узнемиравању или уцењивању или неком другом поступању које има за последицу дискриминацију на основу пола, односно рода,

9) начину поступања Основног јавног тужилаштва Ваљеву по поднетим пријавама,

10) броју и проценту запослених и радно ангажованих лица, разврстаних по полу, укључених у програме стручног усавршавања и додатног образовања, као и стручног оспособљавања приправника, на годишњем нивоу

11) броју и проценту запослених лица у органима, комисијама и другим телима, разврстаних по полу, квалификацијама и старсној доби,

Подаци се евидентирају на посебном обрасцу, у који се уноси свака промена тих података, у року од осам радних дана од дана од дана када је настала промена.

Основно јавно тужилаштво у Ваљеву је дужан да да на увид надлежној инспекцији, која у складу са законом врши инспекцијски надзор у овој области као и Министарству на његов захтев, на начин и у складу са заштитом података о личности.

Министарство прописује изглед обрасца за евидентирање података.

3. Извештавање о остваривању родне равноправности

Основно јавно тужилаштво у Ваљеву је дужно да сачињава годишњи извештај о остваривању родне равноправности, који поред попуњеног обрасца, садржи оцену стања у погледу остварене родне равноправности у тужилаштву, укључујући и разлоге због којих није остварена прописана равноправна заступљеност жена и мушкараца, ако та заступљеност није оставрена и извештај о спровођењу плана управљања ризицима.

Извештај се доставља Министарству најкасније до 15 јануара текуће године за претходну годину.

Министарство ближе прописује садржину извештатаја.

IX ПОЧЕТАК ПРИМЕНЕ ПЛАНА

План почиње да се примењује почев од дана доношења и објављивања на интернет старници тужилаштва.

Тужилаштво ће Министарству доставити обавештење о интернет старници на којој је План објављен у року од 15 дана од дана доношења.

X ИЗВЕШТАВАЊЕ О РЕАЛИЗАЦИЈИ ПЛАНА

Подаци о реализацији Плана саставни су део годишњег извештаја о раду тужилаштва. Основно јавно тужилаштво у Ваљеву је дужно да Министарству достави обавештење о интернет старници на којој је Извештај објављен у року од 30 дана од дана усвајања.

ОСНОВНИ ЈАВНИ ТУЖИЛАЦ

Миле Николић

